

Autodestrucció

Narrativa

Eclipsi

Esperança Camps
Premi Bancaixa de narrativa VAE
Bromera. Alzira, 2007

Joan Josep Isern

La Marina Mercadal és una dona a mig camí entre els quaranta i els cinquanta. Entre les seves perversions figura la de dedicar-se a la crítica de llibres. Més encara, pel que l'autora ens explica sabem que la Marina dirigeix el suplement literari d'un diari important. Quan encara no havia complert els vint va conèixer el Tomàs i se'n va anar a viure amb ell. Tomàs –vint-i-dos anys més gran que la Marina– era un pròsper advocat, casat i abandonat per la seva muller.

Esperança Camps. SP

Un quart de segle després, just el dia que la Marina i el Tomàs tornaven del viatge de celebració dels vint-i-cinc anys de la seva vida en comú, pateixen un greu accident de cotxe. La Marina, que anava al volant, se'n surt amb ferides superficials. Les lesions de Tomàs, en canvi, són més greus i queda paraplegic. Tres mesos després, quan torna a casa amb la cadira de rodes, fa saber a la Marina que la seva relació s'ha aca-

bat. Precisament aquell mateix dia al cel es produïa un fenomen excepcional: un eclipsi anular de sol.

A partir d'aquests fets marcats pel signe de la tragèdia, Esperança Camps ens descriu el procés d'autodestrucció progressiu en què Marina s'embarca de manera voluntària. Reclosa en una urbanització abandonada de Menorca, amb l'única companyia d'una veïna que de tant en tant s'interessa pel seu estat, la protagonista d'*Eclipsi* es lliura al seu particular procés penitencial a base de dosis considerables d'alcohol i de sentiment de culpa. "Abans de morir-me m'he de fer mal. He de purgar el mal que li vaig fer a Tomàs i que no em va sobre perdonar", ens diu en un moment en què, atreta per uns penya-segats propers, resisteix la temptació de llançar-s'hi i acabar d'una vegada.

Un final irreversible que el lector sap des de la primera pàgina que no s'acabarà produint ja que en la nota preliminar que obre el llibre la Marina explica que està condemnada per assassinat i altres estralls comesos durant la seva fugida a Menorca. L'autora, doncs, va deixant pistes al llarg del llibre per orientar el lector a propòsit d'on ve la relació de Tomàs i Marina i dels respectius camins empresos per cada un després del dia de l'accident. El seu interès, però, és descriure al lector amb el màxim de pèls i de senyals la baixada als inferns de la protagonista.

Un argument, doncs, que pot interessar més o menys als lectors però que en tot cas l'autora sap administrar de manera força competent. Vull dir –i això ho poso en el plat positiu de la balança– que quan el perill de la fatiga o de la repetició comença a despuntar, la novel·la s'acaba.

La narradora mallorquina Neus Canyelles. MARTA PÉREZ

Amb passió i sense hipoteca

Narrativa

L'alè del búfal a l'hivern

Neus Canyelles
Premi El Lector de l'Odissea
Proa. Barcelona, 2007

David Caminada

En un temps en què el màrqueting i els volums de vendes regeixen gairebé totes les esferes de la vida pública, inclosa la cultural, abordar la literatura i el fenomen de l'escriptura com una gran passió (amb les alegries i també les desil·lusions que necessàriament comporta) és una bona cosa. En plena voràgine d'hipoteques per adquirir (o canviar) la vivenda, de crèdits personals per canviar de cotxe, i de grans maldecaps per estar a l'alçada en aquest món hiperconsumista i essencialment insatisfet, a Neus Canyelles (Palma de Mallorca, 1966) no se li pot

negar que en la seva última novel·la, *L'alè del búfal a l'hivern*, aborda obertament la passió de l'escriptura. La narradora mallorquina ho fa a través de la relació de "fascinació i respecte" entre dues dones, l'Esther March, una jove periodista, i la Gwen Rees, una escriptora que es troba ja en la recta final de la seva vida i que viu retirada en una illa del Mediterrani escrivint la seva autobiografia.

Darrere l'Esther March s'hi amaga la pròpia novel·lista, darrere Gwen Rees s'hi oculta l'escriptora angloantillana Jean Rhys (1894-1979), autora de *L'ample mar dels Sargassos*, que ho va abandonar tot per l'art i la literatura, i de la qual Canyelles se'n declara una admiradora profunda i incondicional. Algú estaria disposat ara a deixar-ho tot per escriure? Dificilment. O potser sí, si l'escriptura fos l'essència de la seva vida, com ho era per a Rhys. *L'alè del búfal a l'hi-*

vern ha estat guardonat amb el premi El Lector de l'Odissea 2006, de Vilafranca del Penedès. Neus Canyelles és també autora del dietari *Neu d'agost*, premi Bearn de Narrativa 1997, i de la novel·la *Cap d'Hornos*, premi Llorenç Villalonga 2002. *L'alè del búfal a l'hivern* (als qui els sorprengui el títol cal que sàpiguen que està extret d'una història dels indis nord-americans) és un llibre breu, que es llegeix amb facilitat, i que resulta interessant, sobretot pel que fa al seu to intimista i l'estructura, que combina cartes i narracions escrites per una de les protagonistes, i petits contes que tenen vida pròpia, com passa en la primera pàgina amb la frase que pronuncia un ancià de la tribu dels peus negres a finals del segle XIX: "Què és la vida? L'espurneig d'una lluern a la nit. L'alè del búfal a l'hivern. La petita ombra que corre per l'herba i es perd en el crepuscle". Tota una reflexió.

L'illa de la corrupció

Narrativa

L'illa dels dòlmens

Antoni Vidal Ferrando
Ensiola Editorial. Muro, 2007

Joan Rico

Parlar de l'illa de Mallorca dels darrers seixanta anys és fer-ho, ens agradi o no, de l'especulació, el turisme en massa i la urbanització indiscriminada. Tots aquests elements els recull perfectament Antoni Vidal Ferrando (Santanyí, 1945) en la seva darrera novel·la, amb què el poeta i narrador completa una trilogia irreverent sobre la història mallorquina del segle XX.

A *L'illa dels dòlmens* a primera vista trobem la vida d'un batlle local narrada entre la primera i la segona persona. De petit, les seves inclinacions artístiques semblava que l'havien de dur a guanyar-se la vida com a pintor, però les ofertes i les temptacions polítiques que l'illa li ofereix durant la vida adulta el duen a

A. Vidal Ferrando. JORDI CARRION

una espiral de negocis corruptes i tractes il·lícits que enterren a poc a poc la seva moral a paletades de diners i tractes. Amb un ritme trepidant i un tracte baleàric exquisit de la llengua –que en cap cas entorpeix la seva lectura–, la novel·la ens mostra com en tan sols tres generacions es dona un gir complet a la vida del poble. De la generació dels pares, mariners dedicats al contraban, passem a la dels hippies reciclats a corruptes que pavimenten els camps i, finalment, a una generació, la dels fills, que culpa els seus pares del turisme en massa i vol fugir de l'illa.

Però si encara gratem més, trobem –i és significatiu que ho mostri un baleàric– que aquestes tres generacions estan connectades per un sentiment mediterrani del negoci sota mà, o tripijoc, que sembla configurar-nos i que ha estat el que ha dut l'illa a la seva situació actual, on el batlle haurà de viure de prop la mort i la solitud que els diners i el luxe no ha pogut evitar, tot en un espai que se li torna fred i aliè.

Bellesa ferotge

Narrativa

Ànima mesquina

Silvia Romero
17è premi de narrativa
Sebastià Juan Arbó
Columna. Barcelona, 2007

Anna Tomàs

Una relliscada força habitual dels que s'inicien en la narrativa és la construcció de personatges plans: éssers perfectes que només semblen el bé o que, al contrari, són dolents fins al moll de l'os;

éssers, per tant, que poc tenen d'humans, perquè, amb comptades excepcions, les persones acostumem a ser canviants, tortuoses, amb lloables virtuts i flagrant defectes. Vét aquí el nostre atractiu. Silvia Romero (Barcelona, 1962), llicenciada en filologia catalana i autora de contes infantils i del poemari *Renéixer*, fa gala en la seva segona novel·la, *Ànima mesquina*, d'un extraordinari talent per endinsar-se en els replècs de l'ànima humana, per crear personatges plens de racons foscos i aspectes

que no acabem de veure clars; personatges, doncs, fascinants.

La història s'inicia dies abans del cop d'Estat de Franco, quan la Mercè, una barcelonina de 19 anys, desembarca sola i prenyada a Las Palmas de Gran Canaria. Allà s'espavilarà per aconseguir un sostre sota el qual aixoplugar-se i poder tenir la criatura, un fill que no desitja i del qual no vol fer-se càrrec. A partir d'aquest moment, l'autora inicia un seguit de *flash-backs* que ens aproparan a la protagonista, des

dels seus inicis en un barri obrer de Barcelona, on trobem una nena consentida i amb un amor infinit pel pare, fins al seu retorn a la ciutat natal, convertida ja en una dona de bellesa extraordinària i amb una personalitat malaltissa. Una dona acostumada a satisfer tots els seus capricis i a fer ballar la gent que l'envolta quan a ella li convé. I amb aquest retorn a la Ciutat Comtal també recuperarà en Joan, l'amor de joventut, a qui manipularà a la seva conveniència fins que la sort se li giri d'esquena.

D'estil àgil i fresc, *Ànima mesquina* és una novel·la farcida de petites històries, les de totes aquelles persones atrapades dins la xarxa d'enveges, gelosia i rancúnies antigues de la Mercè. Silvia Romero aconsegueix uns personatges vius, que es fonen entre la mentida i la solidaritat, el dolor i l'esperança i que, a mesura que degustem les pàgines d'aquesta esplèndida història, ens faran lluitar inconscientment per alliberar-los de les urpes d'aquesta hipnotitzant dona d'ànima mesquina.